

Պրոլետարներ բալոր յերկրների, միացե՛ք

**ԴՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԵԼԻ
ՈՐԻՆԱԿԵԼԻ**

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունված հարվածային կոլտոնեսականների Համա-
միութենական յերկրորդ համագումարի կողմից յեվ
հաստատված ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական Կոմիսարների
Խորհրդի ու Համ. Կ. (բ) Կ. կենտրոնական կոմիտեյի
կողմից 1935 թվի փետրվարի 17-ին

338.1

Գ. 68

ԴՅՈՒՂԱՏՆ

1935

ՅԵՐԵՎԱՆ

338.1

968

Պատկերներ բալեր յերկրների, միացի'ք

1904
5045ԳԵՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏՆԵԼԻ
ՈՐԻՆԱԿՆԵԼԻ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունված էրվածային կալուստեաւիտների Համա-
միութեան յերկրագ համագումարի կողմից յիվ
հաստատված ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կալուստերի
կարերի ու Համ. Կ. (Բ) Կ. կենտրոնական կամիսեյի
կողմից 1935 թվի փետրվարի 17-ին

ԳԵՈՒՂԱՏՐԱՏ

1935

ՅԵՐԵՎԱՆ

20.03.2013

29458

ԳՕՈՒՂԱՅՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՐՏԵՆԻ
ՈՐԻՆԱԿՆԷՐ

ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ,

Ընդունված ենթաձեռքի՝ կայանատեղանքի Համա-
միաբնական յերկրորդ համագումարի կողմից յեվ
հաստատված ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական կոմիտեների
կողմից ու Համ. Կ. (Բ) Կ. կենտրոնական կամակեր
կողմից 1995 թվի վճարվող 17-ին

I

ՆԱԾԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1. շրջանի .
. դրույի (առանկցալի, խա-
աորի, դշխալի, առալի) աշխատավոր դրա-
ղացիները կամավար կենթադրվ միանում,
կազմում են դրադասանտեղանքի առաջի,
շրջանային առադրույթյան բնագահնուր մի-
ջոցներով և կազմակերպված բնագահնուր
աշխատանքով կատարեն կոլեկտիվ, աշ-
ալինքն՝ հանցալին առադրույթյան, առադ-

Հովն քիսկատար Հաղթանակ կուլակի
դեմ, բոլոր շահագործողների ու աշխա-
տավորութեան թշնամիների դեմ, ապահո-
վեն քիսկատար Հաղթանակ կարիքի ու
խաղաղարի դեմ, մանր անհատական տնտե-
սութեան Հետամնացութեան դեմ, օտեղծեն
աշխատանքի բարձր արտադրողականու-
թյուն և աշխարհով ապահովեն կուլտուրե-
տականների բարձրագույն կյանքը:

Կուլտուրապային տեղին, սոցիալիզմի ու-
ղին, միակ ճիշտ տեղին և աշխատավոր
սոցալազիների Համար: Արտելի անդամեն-
քը պարտավորում են ամբողջել իրենց
աբանելը, աշխատել ազնվորեն, բաժանել
կուլտուրապային յեկամուտն բաժն աշխա-
տանքի, պահպանել Հանրային օնական-
նությունը, պահպանել կուլտուրապային ու-
նեցվածքը, պահպանել արտադրողներն ու
մեքենաները, կաշմակերպել ձիռ լաղ
խնամքը, կատարել իրենց բանվորաշրջա-
դաշխական պետութեան անսխալ բանքները
և աշխարհով պարզենել իրենց կուլտուրապային

թյունը բոլորիկյան և բոլոր կուլտուրապային
կանններին՝ օւնեւոր:

II

ՀՈՂԻ ՄԱՍԻՆ

2. Վեջնացում են բոլոր միջնակները,
վորոնք առաջ բաժանում ելին արտելի ան-
դամների Հոդարաժիները և բոլոր դաշ-
տային Հոդարաժիները վեր են ածվում
միասնական Հոդային մասսիվի, վորը կո-
լեկտիվ կերպով ողտադործում և արտելը:

Արտելի զբաղեցրած Հոդը (ինչպես և
ամեն մի Հոդ իՍՆՄ-ում) Համարադրվում
դական պետական օնականնութեան և
Այդ Հոդը բանվորա-շրջադաշխական պե-
տութեան օրենքներով ամբողջում և ար-
տելին՝ անժամկետ ողտադործման Հա-
մար, աշխինքն՝ ընդմիշտ և յենթակա չե-
վոչ առ առ Ծախի, վոչ ել արտելի կոդից
վարձաւ արմելում:

ՈրՀոլբոլների չորանային դործադիր
կոմիտեն յաւրաքանչյուր արտելի ասալիտ
և պետական մի ախա՝ Հոդն անժամկետ

ազատագործելու համար: Այդ ակտում վա-
րդվում են արտելի ազատագործած հողի
չափն ու ճիշտ սահմանները, ընդվորում
այդ հողերի կրճատում չի թույլատրե-
վում, ալ թույլատրվում է միայն ազն-
ւացնել գրանք՝ կամ պետական ֆոնդի ա-
զատ հողերի հաշվին կամ թե մենատնտես-
անրի գրադեցրած ազնվարդ հողերի հաշ-
վին, այն պայմանով, զոր արտելի հողա-
չեւերի մեջ վաչ մի ալ հողաչեւրտ չմըա-
նի:

Յուրաքանչյուր կալանտեսականի արեւ-
տեսության անձնական ոգտագործման հա-
մար հանրայնացված հողերից հատկաց-
վում է փոքր հողակտոր, վարպետ անա-
մերձ հողամաս (բանջարտնաց, պարտեզ):

Կալանտեսականի անտեսության կող-
մից անձնապէս ազատագործած տնամերձ
հողամասի չափը (չհաշված բնակելի շեն-
քերի բանած հողը), կարող է լինել մի
քատորդ հեկտարից մինչեւ կես հեկտար,
իսկ առտեմին շրջաններում նաեւ մինչեւ
մեկ հեկտար, նայած մարզային ու շրջա-

նային պայմաններին, զորոնք տնտեսում
են դաշնակից հանրապետությունների հող-
ժողովմասները՝ ԽՍՀՄ Հողժողովմասի
ցուցումների հիման վրա:

3. Արտելի միատնական հողային մաս-
նի՞քը վաչ մի գնպքում չպիտք է պահտօր:
Արդելում է արտելից գուրտ յեկած տն-
դամներին հող հատկացնել ի հաշիվ ար-
տելի հողային տարածության: Արտելից
գուրտ յեկողները կարող են հող տտանալ
միմիայն պետական հողային ֆոնդի ազատ
հողերից:

Արտելի հողերը բաժանվում են դաշ-
տերի՝ հաստատված ցանքաշրջանառու-
թյան համաձայն: Յանքաշրջանառության
դաշտերում դաշտավարական յուրաքան-
չյուր բրիգադին մշտական հողամաս է տա-
րացվում ցանքաշրջանառության աճաղջ
ժամանակաշրջանի համար:

Անտնապահական խոշոր ֆերմաներ ու-
նեցող կոլտնտեսություններում անհրաժեշ-
տության գնպքում բաշխանաշաւի հող

ազատագործելու համար: Այդ ահաում վո-
րաչվում են արտելի ոգատագործած հոգի
չափն առ ճիշտ սահմանները, ընդվորում
այդ հոգերի կրճատում չի թույլատրե-
վում, այլ թույլատրվում է միայն աղե-
լացնել դրանք՝ կամ պետական Ֆոնդի ու-
ղատ հոգերի հաշվին կամ թե մենատնտես-
ների պատդեցրած աղելուրդ հոգերի հաշ-
վին, այն պայմանով, զոր արտելի հողա-
շերտերի մեջ վաչ մի ալլ հողաշերտ չմըա-
նի:

Յուրաքանչյուր կաշտատեսականի առն-
տեսաւթյան անձնական ոգատագործման հա-
մար հանրայնացված հոգերից հատկաց-
վում է փոքր հողակտար, վարպետ անա-
մերձ հողամաս (բանջարտնոց, պարտեզ):

Կաշտատեսականի անտեսության կող-
մից անձնապէս ազատագործած անամերձ
հողամասի չափը (չհաշված բնակելի շեն-
քերի բանած հողը), կարող է լինել մի
քատորդ հեկտարից մինչև կես հեկտար,
իսկ առանձին շրջաններում նաեւ մինչև
մեկ հեկտար, նայած մարդկանց առ չընա-

նային պայմաններին, զորոնք տարժանում
են դաշնակից հանրապետությունների հող-
ժողովածուները՝ ԽՍՀՄ Հողժողովածուի
ցուցումների հիման վրա:

3. Արտելի միասնական հողային մաս-
ովը վաչ մի գնպքում չպետք է պահտար:
Արդելում է արտելից դուրս յեկած տն-
դամներին հող հատկացնել ի հաշվով ար-
տելի հողային տարածության: Արտելից
դուրս յեկողները կարող են հող ոտանալ
միմիայն պետական հողային Ֆոնդի ազատ
հոգերից:

Արտելի հոգերը բաժանվում են դաշ-
տերի՝ հաստաաված ցանքաշրջանառու-
թյան համաձայն: Յանքաշրջանառության
դաշտերում դաշտավարական յուրաքան-
չյուր բրիգադին մշտական հողամաս է տա-
րացվում ցանքաշրջանառության ամբողջ
ժամանակաշրջանի համար:

Անտանապահական խոշոր Ֆերմաներ ու-
նեցող կոլտնտեսություններում անհրաժեշ-
տության գնպքում քաղականապէս հող

լինելիս կարելի չեն առանձնացնել ժողովրդ
հոգամասեր, վերոնք տմբայցվում են ֆեր-
մային և ոգտադործվում են ֆերմայի ա-
նասունների համար կենդանույանը ցանկնու
նպատակով:

IV

ՄԲՏԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

4. Հանրայնացվում են՝ բոլոր բանող
անասունները, գյուղատնտեսական ինվեն-
տարը (գութանը, շարքացանը, փոցիք,
կալսիչը, հնձիչը), սերմացվի պաշարնե-
րը, կերի միջոցները՝ հանրայնացված ա-
նասունները պահպանելու համար անհրա-
ժեշտ քանակությամբ, արտելային տնտե-
սությունը վարելու համար անհրաժեշտ
տնտեսական շենքերը և գյուղատնտեսու-
թյան մթերքները վերամշակող բոլոր ձեռ-
նարկությունները:

Ձեռն հանրայնացվում և մուծվում են կոր-
տնտեսական տնտեսություն անձնական
ոգտադործման համար՝ բնակիչի շենքերը,

նրա անձնական տնտեսներն ու թռչուն-
ները և կոլտնտեսական տնտեսությամբ
անձնական ոգտադործման տնտեսներին
պահպանությամբ համար անհրաժեշտ արե-
տնական շենքերը:

Գյուղատնտեսական ինվենտարը հան-
րայնացնելիս, արտելի անդամներին մուծվում
են անձնական ոգտադործելու համար զրա-
դատնական աշխատանքի ինվենտարը,
վորն անհրաժեշտ և տնամերձ հողամե-
սում կատարվելիք աշխատանքի համար:

Արտելի վարչությունն անհրաժեշտ
գեպղում հանրայնացված բանող անասուն-
ներին առանձնացնում և մի քանի ձի՝ ար-
տելի անդամների անձնական կարիքները
վճարով սպասարկելու համար:

Արտելը կազմակերպում և խառն անաս-
նապահական ապրանքային ֆերմա, կամ
մեծ քանակությամբ անասուններ լինելու
գեպղում՝ մի քանի մասնադիտացված ա-
նասնապահական ապրանքային ֆերմաներ:

5. Հացահատիկային, բամբակացան,

Ճանկեղեղացան, զաւջացան, կռնեկացան,
կարտօֆիլացան—բանջարատւածական, թե-
յարտւածական առ ծիսախոտապարծական չոր-
ջաններում յաւաքանչյուր կարտնտեսա-
կանի անտեսութեանը կարող և անձնական
ազատագործման համար ունենալ մի կով,
մինչև յերկու վրախ յերջուրավոր անա-
տունի մատակարար, մի մայր խոզ իր ճաշե-
քով, կամ յեթե կոլտնտեսութեան վարչու-
թյունն անհրաժեշտ դանի՝ յերկու մայր
խոզ իրենց ճաշերով, մինչև 10 վոլյաթ
առ այժմ միասին, անսահմանափակ քանա-
կութեամբ թուղուն առ ճաշար և մինչև 20
փեթակ:

Ջարդացած անասնապահութեան ունե-
ցող հողագործական շրջաններում յաւա-
քանչյուր կոլտնտեսականի անտեսութեան
կարող և անձնական ազատագործման համար
ունենալ 2—3 կով և բացի դրանից մատ-
ակներ, 2—ից մինչև 3 մայր խոզ իրենց
ճաշերով, 20—25 վոլյաթ առ այժմ միասին,
անսահմանափակ քանակութեամբ թուղուն

առ ճաշար և մինչև 20 փեթակ: Այդ չոր-
ջանները թվին են պատկանում արենակ
Ղաղախատանի քաղվորացիին շրջաններին
վոչ սահմանակից հողագործական շրջան-
ները, Բելոսեւոյի անտեսութեան շրջան-
ները, Ուկրաինայի Զերնովկե առ կիևի
մարզերի անտեսութեան շրջանները, Արև-
մայան Սիբիրի յերկրի Բարարինի ան-
աստանի շրջանները և Մերմ-Ալթայան
շրջանները, Ռմակի մարզի շրջանների Իշի-
մի առ Տորոլեի խմբերը, Բաշկիրեայի լեռ-
նային մասը, Արևելյան Սիբիրի արևելյան
մասը, Հեռավոր Արևելյան յերկրի հողա-
գործական շրջանները, Հյուսիսային յերկրի
շրջանների Վոլոդյայի և Խալմուրյան
խմբերը:

Վոչ քոչվոր առ կիսաքոչվոր անասնա-
պահութեան շրջաններում, վորտեղ հողա-
գործութեանը փոքր նշանակութեան ունի,
խի անասնապահութեանը վճարական դեր
և խաղում տնտեսութեան մեջ, յաւաքան-
չյուր կոլտնտեսականի անտեսութեան կա-
րող և անձնական ազատագործման համար

աւենալ 4-ից մինչև 5 կով և բացի դրանից մատղաշներ, 30-ից մինչև 40 վոլխար ու այծ միասին, 2—3 մայր խոզ իրենց ձագերով, անսահմանափակ քանակութեամբ թռչուն, ճաղար, մինչև 20 վեթակ, ինչպես և մի ձի, կամ կումիս տվող մի զամբիկ, կամ յերկու ուղտ, կամ յերկու եշ, կամ յերկու ջորի: Այդ շրջանների թվին են պատկանում որինակ՝ Ղաղախատանի քոչվոր շրջաններին սահմանակից Ղաղախատանի անասնապահական շքրջանները, Թուրքմենիայի, Տաջիկստանի, Ղարակալպակի և Կիրգիզիայի անասնապահական շրջանները, Ոյրոթյան, Կապախան, Բուրխաթո-Մոնղոլիայի արևմտյան մասը, Կալմիկների ինքնավար մարզը, Հյուսիսային Կովկասի—Դաղստանի ինքնավար Սեչ-ի, Չեչենո-Ժնդուխայի, Կարաբաղինո-Բալկարիայի, Կարաչայի և Ոսեթիյայն ինքնավար մարզերի ընդային շրջանները, ինչպես և Ադրբեջանի, Հաստատանի ու Վրաստանի ընդային շրջանները:

Քոչվոր անասնապահության շրջաններում, վորտեղ հողագտագործությունը համարյա վոչ մի նշանակություն չունի, իսկ անասնապահությունը հանդիսանում է տնտեսության համապարփակ ձևը, յուրաքանչյուր կոլտնտեսական տնտեսություն կարող է անձնական ոգտագործման համար ունենալ 8—10 կով և բացի դրանից մատղաշներ, 100—150 վոլխար և այծ միասին, անսահմանափակ քանակությամբ թռչուն, մինչև 10 ձի, 5—8 ուղտ: Այդ շրջանների թվին են պատկանում, որինակ՝ Ղաղախատանի քոչվորական շրջանները, Նաղալայի շրջանը, Բուրխաթո-Մոնղոլիայի քոչվորական շրջանները:

IV

ԱՐՏԵՆԻ ՇԵՎ ՆՈՎ ԱՐՏՈՒՓՅԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐՈՒՓՅՈՒՆԸ

6. Արտելը պարտավորվում է իր կոլեկտիվ տնտեսությունը վարել պլանով, ճշտիվ կատարելով բանվորա-գյուղացիական կառավարության օրգանների ահմատ

նաճ գյուղատնտեսական արտադրութեան
պլանները և արտելի պարտավորութեան
ներք պետութեան հանդէպ:

Արտելն ընդունում և ճշտորեն կատա-
րելու համար ցանքի, ցնլի, շարամեջ մը-
ջադման, բերքահաւաքի, կալիկու և աշ-
նանմալարի պլանները, վորոնք կազմվում
են կալտնտեսութեանների դրութեանն ու
տնտեսականակութեանները հաշիի տնտե-
քով, լինչպիս և տնտեսապահութեան դաս-
դասման պետական սղանք:

Արտելի վարչութեանը և բոլոր տնտես-
անքը պարտավորվում են —

ա) բարձրացնել կոլտնտեսային դաշ-
տների բերքատվութեանը, մտցնելով և
պահպանելով կանոնավոր ցանքաշրջանա-
տութեան, խորը հերկ, վորչնչացնելով
մոլախոտերը, ընդարձակելով ու լավ մշա-
կելով ցեղերն ու աշնանավարը, ժամանա-
կին ու խնամքով կատարելով տեխնիկական
բույսերի շարամեջ մշակումը, ժամանա-
կին ցանկ տալով բամբակը, պարարտա-

ներով հողը՝ թէ տնտեսապահական աղ-
բանքային ֆերմաների և թէ կոլտնտեսա-
կանի տնտեսութեան դամադրով, հանքա-
յին պարարտանյութերով, պարարտ մշի-
լով գյուղատնտեսական վնասառւանների
դեմ, ժամանակին ու խնամքով համաքելով
բերքն տնտես կութաի, պահպանելով ու
մաքրելով վնասդիշ կառուցումները, պահ-
պանելով տնտեսաները, տնկելով դաշտերը
պահպանող տնտեսաշերտեր, խափով պահ-
պանելով տեղական հողային բազանները
տաճմանն աղբի տեխնիկական կանոնները:

բ) ցանքի համար ընտրել լավագույն
տերմեր, մաքրել դրանք տմեն տնտեսի
ադրից, պահպանել համաշտակումից ու
փշացումից, պահել դրանք մաքուր ողա-
փոխվող շնեքերում, ընդարձակել տնտե-
կավոր սերմացիի ցանքերը:

գ) ընդարձակել ցանքերի տարածու-
թեանը՝ ողապդործելով արտելի տնորի-
նութեան տակ դտնված սմբով հողը, բա-
րելավելով և մշակելով բարձի թուշ տը-

3976 1907
34051

ված հոգերը, հերկելով խոպան հոգերը և
կիրառելով ներկշտնտեսային հոգաչինա-
բարություն.

զ) Հանրային հիմունքներով լրիվ ող-
տադործել արտելին պատկանող ամբողջ
քաջող ուժը, ամբողջ ինվենտարը, դյու-
ղատնտեսական դործիքները, սերմացուն և
արտադրության մյուս միջոցները, ինչպես
և այն բոլոր տրակտորները, շարժիչները,
կալոխները, կոմբայները և մյուս մե-
քենաները, վեր բանվորա-դյուղացիական
պետությունը մեքենատրակտորային կա-
յանների միջոցով՝ փորպես ոգնություն
տալիս և կոլտնտեսություններին, կազմա-
կերպել հանրայնացված կենդանի ու մե-
ռյալ ինվենտարի ճիշտ խնամքը, աշխա-
տելով, վոր կոլեկտիվ տնտեսության մեջ
անասուններն ու ինվենտարը լավ դրու-
թյան մեջ լինեն.

յ) կազմակերպել անասնապահական
ֆերմաներ, իսկ վորտեղ հնարավոր է՝
եռեւ ձիաբուծական ֆերմաներ, ավելաց-

նել անասունների թիվը և բարելավել ան-
ասունների ցեղն ու մթերատվությունը
ֆերմաներում, արտելային արտադրա-
թյան մեջ աղնլորեն աշխատող անդամնե-
րին ոգնություն ցույց տալ՝ կով և մանր
անասուն ձեռք բերելու դործում, ցեղա-
կան բարելավված արտադրողներով աղա-
տարկել վոչ միայն ֆերմաների անասուն-
ներին, այլև արտելի անդամների կողմից
անձնապես ուղտադործվող անասուններին,
պահպանել սահմանված զոտեսխնիկական
և անտնաբուծական կանոնները.

զ) ընդարձակել կերաբուսերի արտա-
դրությունը, բարելավել մարդագետին-
ներն ու արոտավայրերը, ոգնություն
ցույց տալ հանրային արտադրության մեջ
բարեխղճորեն աշխատող արտելի անդա-
մներին, ապահովելով նրանց համար, վոր-
տեղ այդ հնարավոր է՝ կոլտնտեսային ա-
րտավայրերից ուղտվելը, ինչպես և ըստ
հնարավորության կեր տալով՝ նրանց
անձնական ուղտադործման անասունների
համար է հաշվով աշխուրհի.

Ծ) զարգացնել զյուզատեստեսական ար-
տագորության միւս բաւար ճշտագործ՝ հա-
մաժայե անդի բնական պայմաններ և
անսանձործական զբաղմունքներ՝ հա-
մաժայե շրջանի պայմաններ, պահպանել
աւ մաքուր գոյութեան ունեցող լճակները,
կատարել նորերը և զարգացնել նրանց մէջ
ձկնատեսականութեան.

ը) կազմակերպել անտեսական աւ հոն-
րային շէնքերի շինարարութեանը հանրա-
քին հիմունքներով.

թ) բարձրացնել արտելի անդամների
աշխատանքային վերակազմումը, ոժան-
գակել կոլտնտեսականներին՝ նրանցից
գործադիրներ, արտատրամարներ, կոմ-
բայնավարներ, շոֆերներ, անասնաբու-
ժաններ աւ ասնիւտարներ, ձիապաններ,
խաղապաններ, անասնապահներ, հովիւ-
ներ, նախապաններ, իրճիթ-լաքորատո-
րիաների աշխատողներ պատրաստելու գոր-
ծում.

ժ) բարձրացնել արտելի անդամների

կոլտնտեսական մակարդակը, արմատացնել
թերթը, գէրքը, ռադիոն, կինոն, ստեղծել
ակումբներ, զբաղարարներ և ընթերցա-
րաններ, ունենալ բաղնիքներ, վարսավե-
րանոցներ, սարքավորել լուսավոր աւ մա-
քուր կայաններ դաշտում, կարգի բերել
գյուղի փողոցները, փողոցներում սնկե-
ղանաղան, առանձնապէս սրտատու ծա-
ռեր, աջակցել կոլտնտեսականներին՝ բա-
րելավելու և զարգարելու իրենց բնակո-
րանները.

Ժա) ներգրավել կանանց կոլտնտեսային
արտագորութեան և արտելի հասարակական
կյանքի մէջ, ընդունակ և փորձված կտը-
տնտեսահիշերին առաջ քաշելով դեկտ-
վար աշխատանքի, ըստ հնարավորութեան
թիթեացնելով նրանց տնային աշխատան-
քը՝ մօուրներ, մանկական հրապարակներ
և այլն ստեղծելու միջոցով:

Մ

ԱՆԿԱՄՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

7. Արտելի անդամի ընդունելութեանը

կատարում ե ընդհանուր ժողովը, վորը հաստատում ե վարչութիւյան կողմից մտցը-
ված նոր անդամների ցուցակները:

Արտեի անդամ կարող են դառնալ բո-
լոր աշխատավորն'րը՝ 16 տարեկանից
սկսած, ինչպես կանայք, աշխատեա ել աղա-
մարդիկ:

Արտեի մեջ չեն ընդունւում կուլակ-
ները և ընտրական իրավունքներից զրկւած
բոլոր անձինք:

Ծանօթութեամբ.—Այս կանոնից թույ-
լատրւում ե բացառութիւն անել՝

ա) ձայնագրողներին այն դավանների
վերաբերմամբ, վորոնք մի շարք տա-
րիների ընթացքում դադարւած են հոն-
քողութ աշխատանքով և աշխատում
են բարեխղճորեն:

բ) նախկին այն կուլակների և նրանց
ընտանիքի անդամների վերաբերմամբ,
վորոնք արտաքսւած լինելով հակախոր-
հըրդային և հակակոլտնատեսային յե-
լքման համար, իրենց նոր բնակա-

վայրերում յերեք տարւա ընթացքում
իրենց ազնիւ աշխատանքով և խորհրո-
ղային իշխանութեան ձեռնարկումներին
ոժանդակելով ցույց են տվել, վոր իրենք
ուղղվել են:

Այն մենատնտես դուռացիները, վորոնք
արտել մտնելուց առաջ յերկու տարւա ըն-
թացքում վաճառել են իրենց ձիերը և սեր-
մացու չունեն, արտել են ընդունւում այն
պայմանով, վոր պարտավորվեն իրենց յե-
կամուտներից մինչև վեց տարի ժամանա-
կամիջոցում մաս-մաս մուծել ձիու արժե-
քը և սերմացուն՝ բնամթերքով:

Տ. Անդամների վտարումն արտելից կա-
րող և կատարվել միմիայն արտելի անդամ-
ների ընդհանուր ժողովի վորոշմամբ՝ վորին
ներկա յե արտելի անդամների ընդհանուր
թվի առնվազն 2/3 մասը: Արտելի անդամ-
ների ընդհանուր ժողովի արձանագրութեան
մեջ անպայման մատնանշւում ե ժողովին
ներկա գտնվող կուլտնտեսականների թիւը
և վաւարելու համար քվե տվողների թիւը:

Այն դեպքում, յերբ արտելի անդամբը խորհուրդներն չըջանային դործադիր կոմիտեներն թողնուած և իր վտարման դեմ, հարցը վերջնականապէս լուծուած և խորհուրդներն չըջանային դործադիր կոմիտեի նախագահութեանը՝ արտելի վարչութեան նախագահի և թողութեամբի ներկայութեամբ:

VI

ԱՐՏՅԵԼԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

9. Արտել մանողները պետք և միւսին մուտքի վճար դրամով 20—40 ռուբլի յուրաքանչյուր տնտեսութեան համար, նայած նրանց տնտեսութեան կարողութեանը: Մուտքի վճարները մտցվում են արտելի անրաժանելի ֆոնդի մէջ:

10. Արտելի անդամներին հանրայնացված գույքի արժեքի (բանող տնտեսուծներ, ինվինտար, տնտեսական շէնքեր և այլն) մի քառորդից մինչև կեսը հատկացվում և արտելի անրաժանելի ֆոնդին, ըստ վարում անրաժանելի կապիտալին արվող

Հատկացման ակնելի բարձր տոկոս և կիրառվում ակնելի ուժեղ տնտեսութեաններին նկատմամբ: Գույքի մնացած մասը մտցվում և արտելի անդամին փայտավճարի մէջ:

Վարչութեան արտելի կազմից գուրոյն կեղող անդամների հաշիվները մաքրում և նրանց փայտավճարը վերադարձնում և դրամով, ընդվորում արտելից գուրոյն յեկողին կարող և հողաբաժին տրվել միմիայն արտելի հողային տարածութեան սահմաններից գուրոյն Հաշիվատեղը, վորպէս կանոն կառարվում և տնտեսական տարին վերջանալուց հետո:

11. Արտելին իր ստացած բերքից և տնտեսականահութեան մթերքներից՝

ա) կառարում և պետութեան հանդեպ մթերք հանձնելու և սերմվարկերը վերադարձնելու իր ունեցած պարտավորութեանները, մեքենատրակտորային կայանին ընամթերքով վճարում և մեքենատրակտորային կայանի կառարած աշխատանքի համար արենքի գէտ ունեցող կընք-

ված պայմանագրի համաձայն, կատարում
և կոնտրակտացիայի պայմանագրերը.

բ) սերմացու յն առանձնացնում ցանքի
համար և կեր՝ անասուններին կերակրելու
համար ամբողջ տարվա պահանջի չափով,
ինչպես և անբերրիությունից ու կերի պա-
կասությունից ապահովելու համար ստեղ-
ծում և անձնոնմխելի, տարեցտարի վերա-
կանդնվող սերմի ու կերի ֆոնդ՝ տարե-
կան պահանջի 10—15%-ի չափով.

գ) ընդհանուր ժողովի վորոշմամբ հա-
տուկ ֆոնդ և ստեղծում հաշմանդամնե-
րին, ծերերին, ժամանակավորապես ի-
րենց աշխատունակությունը կորցրածնե-
րին, կաթիլ բանակայինների կարիքա-
վոր ընտանիքներին, մանկամսուրներին
օգնելու և վորքերի պահպանման համար-
այս բոլորը պիտի կազմի ընդհանուր աբ-
տադրանքի յերկու տոկոսից վոչ ավելին.

դ) արտելի անդամների ընդհանուր ժո-
ղովի վորոշած չափով հատկացնում և մր-
թերքների մի մասը՝ պետությունը կամ
չուկացում վահատելու համար.

ե) արտելի բերքի և նրա անսոնապո-
հություն մթերքների մնացած ամբողջ
մասան արտելը բաշխում և իր անդամնե-
րի մեջ՝ ըստ աշխրերի.

12. Արտելն իր ստացած դրամական յե-
կամուտներից՝

ա) պետությունը տալիս և որենդով
օահմանված հարկերը և ապահովագրական
վճարումներ և կատարում.

բ) անհրաժեշտ ծախսեր և անում աբ-
տադրական ընթացիկ կարիքների համար,
այն և՝ դյուղատնտեսական գործիքների
ընթացիկ նորոգումը, անասունների բու-
ժումը, պայքար վնասատուների դեմ և
այլն.

գ) հոգում և արտելի վարչատնտեսա-
կան ծախսերը, այդ նսրատակով հատկաց-
նելով վողային յեկամուտների յերկու տո-
կոսից վոչ ավելին.

դ) միջոցներ և հատկացնում կուլտու-
րական կարիքներին, այն և՝ բրիգադիրներ
և այլ կադերբ պատրաստելու, մտուրներ

կադմակերպելու, ռադիո դնելու և այլն.

յև) լրացնում և արտելի անբաժանելի Փոնդը՝ դյուղատնտեսական գործիքներ և անասուններ դնելու, շինանյութերի արժեքը վճարելու և դրսից շինարարությանը ներգրավելու բանվորների հետ հաշիվ տեսնելու համար, դյուղատնտեսական բանկին յերկարատև վարկերի հերթական վճարները մուծելու համար, ընդ վորում հոգուտ անբաժանելի Փոնդի հատկացումներ ու լրացումներ են կատարվում արտելի դրամական յեկամուտների 10 տոկոսից մինչև վաճառելի քան 20 տոկոսի չափով:

զ) արտելի դրամական յեկամուտների մնացած ամբողջ դումարն արտելը բաշխում և իր անդամների միջև, ըստ աշխուրհի:

Ստացված բոլոր մուտքերն անպայման դրանցվում են արտելի մուտքի մատյաններում՝ հենց ստացվելու ուրը:

Արտելի վարչությունը կազմում և թե՛

յեկամուտների մուտքի և թե՛ ծախսի միջոցների տարեկան նախահաշիվ, վորն ուժի մեջ և մտնում միմիայն արտելի անդամների ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատվելուց հետո:

Վարչությունը միջոցներ կարող և ծախսել միմիայն այն հոգվածների համաձայն, վորոնք նախատեսված են նախահաշիվ: Վարչությունը չի թույլատրվում միջոցներն ինքնակամ կերպով փոխադրել ծախսի նախահաշիվի մի հոգվածից մյուսը և միջոցները մի հոգվածից մյուսը փոխադրելու համար վարչությունը պարտավոր և ստանալ ընդհանուր ժողովի թույլտվությունը:

Արտելն իր ազատ միջոցները պահում և բանկում՝ իր ընթացիկ հաշվում կամ խնայողական դրամաբեկում: Միջոցներն ընթացիկ հաշվից դուրս են դրվում միմիայն արտելի վարչության հրամանով, վորը վավերական և արտելի նախադահի ու հաշվապահի ստորագրությամբ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ,
ՎԱՐՁԱՏՐՈՒՄՆ ՈՒ ԿԱՐԴԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ

13. Արտելի տնտեսության բոլոր աշխատանքները կատարվում են նրա տնդամների անձնական աշխատանքով համաձայն ընդհանուր ժողովի ընդունած ներքին կարգի կանոնների: Գյուղատնտեսական աշխատանքների համար վարձով թույլատրվում է ոգտադործել միմիայն այն անձանց, վորոնք տենեն մատնադիտական դիտելիքներ և պատրաստություն (ադրոնմաներ, ինժեներներ, տեխնիկներ և այլն):

Թույլատրվում է ժամանակավոր բանվորներ վարձել միմիայն բացառիկ դեպքերում, յերբ շտապ աշխատանքները հնարավոր չեն կատարել պահանջված ժամկետին արտելի տնդամների առկա ուժերով նրանց լիակատար ծանրաբեռնության դեպքում, ինչպես և չինարարական աշխատանքների համար:

14. Վարչությունն արտելի տնդամներ

բից տնդում և արտադրական բրիգադաներ:

Դաշտավարական բրիգադներ են կազմվում առնվազը լիակատար ցանճաշրջանատնության ժամանակի համար:

Դաշտավարական բրիգադին հողամասեր են հատկացվում ցանճաշրջանատնության դաշտերում ցանճաշրջանատնության ժամանակաշրջանի համար:

Դաշտավարական յուրաքանչյուր բրիգադին կոլտնտեսության վարչությունը հատուկ արձանագրությամբ ամրացնում և նրան անհրաժեշտ ամբողջ ինվենտարը, բանող անասունները և տնտեսական շենքերը:

Անասնապահական բրիգադները կազմվում են առնվազն յերեք տարի ժամանակով:

Արտելի վարչությունը անասնապահական բրիգադին ամրացնում է մթերատու անասունները, օպտասարկման համար անհրաժեշտ ինվենտարը, քաշող ուժը և անասնապահական շենքերը:

Արտեիկ անդամներէ մեջ աշխատանքը բաշխում եւ անմիջականօրէն բրիգադիւրը, վերը պարտավոր եւ լավագույն ձևով ոգտագործել իր բրիգադի յուրաքանչյուր կողմնատեսականի, թույլ չտալով վրէժի խնամիրութեան եւ ընտանեկանութեան՝ աշխատանքը բաշխելու եւ խառնել հաշվի առնելով ամեն մեկի աշխատանքային վարակավորումը, փորձն ու ֆիզիկական ուժը, իսկ հզի կանանց եւ ծածկայրերի նկատմամբ նրանց աշխատանքը թեթևացնելու անհրաժեշտութեանը, ուղատելով նրանց աշխատանքից ծննդաբերութեանից մի ամիս առաջ եւ ծննդաբերութեանից մի ամիս հետո, պահպանելով այդ յերկու ամսվա համար նրանց հասանելիքը՝ նրանց աշխատեցնել միջին վատտակի կեսի չափով:

15. Գյուղատնտեսական աշխատանքները կատարվում են դործավարձի հիման վրա:

Արտեիկ վարչութիւնը մշակում եւ կողմնատեսականները ընդհանուր փաշտօնը

հաստատում բոլոր գյուղատնտեսական աշխատանքների պլանը, արտագրանքի նորմաները եւ յուրաքանչյուր աշխատանքի զննահատարմանն աշխարհըրով:

Յուրաքանչյուր աշխատանքի համար աահմանվում են բարելադորեն աշխատող կողմնատեսականին մասնակի արտագրանքի նորմաներ, հաշվի առնելով բանող ամառուներին, մեքենաների ու հողի գրութիւնը: Յուրաքանչյուր աշխատանք, որին ահ՝ մի հեկտարի վարը, մի հեկտարի ցանքը, մի հեկտար բամբակի բուկ առաւ, մի առն հացահատիկի կատաւմը, մի ցանաւեր ճակնդեղի հանումը, մի հեկտար վուշի գգելը, մի հեկտար վուշի թրջցը, մի լիար կաթ կթելը եւ այլն, զնահատարում եւ աշխարհըրով՝ նայած աշխատողից պահանջված վորակավորմանը, աշխատանքի բարդութեանը, գծվարութեանը եւ արտեիկ համար ունեցած կտրեորութեանը: Բրիգադիւրն առնվազը չաաթը մեկ անգամ հաշվում եւ աաաաիկ

յուրաքանչյուր անդամի կատարած ա-
րող շախատանքը և սահմանված զնահա-
տումների համաձայն կորսնտեսականի աշ-
խատանքային գործույթում գրանցում և
նրա վստահակած աշխորների քանակը:

Արտելի վարչությունն ամիսը մեկ ան-
գամ կախում և արտելի անդամների ցու-
ցակը, մատնանշելով նախարդ ամսում
նրանց վստահակած աշխորների քանակը:

Յուրաքանչյուր կորսնտեսականի աշ-
խատանքի տարեկան արդյունքը և յեկա-
մուտը, բացի հաշվապահից, անպայման
հաստատվում և բրիգադի և արտելի
նախագահի կողմից: Արտելի յուրաքան-
չյուր անդամի վստահակած աշխորների ցու-
ցակը կախվում և ի գիտություն բոլորի՝
արտելի յեկամուտների բաշխումը հա-
տուտող ընդհանուր ժողովից ամենաուշը
յերկու չարաթ առաջ:

Յեթն զաշտավարական բրիգադը, լավ
աշխատանքի չնորհիվ իրեն ամբողջա-
հողմաբից ստանում և միջին կոլտնտե-

սայինից բարձր բերք, կամ անստույգ-
հական բրիգադը լավ աշխատանքի չնոր-
հիվ ապահովում և կովերի ավելի բարձր
կաթնատվությունը, անասունների ավելի
գիրությունը և մատղանների լիակատար
պահպանումը, ապա արտելի վարչու-
թյունն աղբյուրի բրիգադի բոլոր անդամ-
ների յեկամուտի վրա հավելումներ և ա-
նում նրանց վստահակած աշխորների ա-
րող թվի մինչև 10 տոկոսի չափով, բրի-
գադի աչքի ընկնող հարվածայիններին՝
մինչև 15 տոկոսի չափով, իսկ բրիգադի-
բին և Ֆերմայի վարիչին՝ մինչև 20 տոկո-
սի չափով:

Յեթն զաշտավարական բրիգադը վատ
աշխատանքի պատճառով իրեն ամբողջա-
հողմաբից հավաքում և միջին կոլտն-
տեսայինից ցածր բերք կամ անաս-
նապահական բրիգադն իր վատ աշխա-
տանքի պատճառով առելիս և միջա-
կից ցածր կաթնատվություն, անասուն-
ների գիրություն և մատղաշի պահպա-

նում, ապա արտելի վարչությունն այդ-
սլիսի բրիգադի բոլոր անդամների յեկա-
մաւաններից պահումներ և կատարում
նրանց վստասկած աշխրհի բաժնի
մինչև 10 տոկոսի չափով:

Արտելի յեկամաւանների բաշխումն ան-
դամների միջև կատարվում և բացատարու-
արտելի յուրաքանչյուր անդամի վստաս-
կած աշխրհի քանակի համաձայն:

16. Տարվա ընթացքում արտելի ան-
դամին կարելի չէ դրամական սվանա տալ
վոչ ամիսի, քան աշխատանքի համար
նրան հասնող գումարի 50 տոկոսի չափով:

Վարչությունն արտելի անդամներին
բնավճարով ափանս և տալիս հացահա-
տիկը կալսելու սկզբից՝ կոլտնտեսության
ներքին կարիքներին հատկացված 10—15
տոկոս կալսված հացահատիկից:

Տեխնիկական մշակութիւնների ցանքով
գրադվող արտելում արտելի անդամին
դրամական յեկամաւանը վճարվում և տ-
անց ապաստելու, վոր վերջանա քամբակի,

վորչի, կաննիսի, ճակնդեղի, թնճի, ծխա-
խոտի հանձնումը պետությանը, այլ հանձ-
նելու և գուղընթաց, տանվալի շարքը մեկ
անդամ՝ հանձնված արտադրանքի համար
արտելի առաջած դրամի 60 տոկոսի շա-
փով:

17. Արտելի բոլոր անդամները պար-
տովորվում են խտրիլ պահպանել իրենց
կոլտնտեսային անվանականությունը և կո-
տնտեսային դաշտերում աշխատող պետա-
կան մեքենաները, աշխատել. աշխրհի,
յենթարկվել կանոնադրության պահանջ-
ներին և ընդհանուր ժողովի ու վարչու-
թյան վորչումներին, պահպանել ներքին
կարգի կանոնները, ճշտիլ կատարել վա-
րչության և բրիգադիերի կողմից նրանց
հանձնարարված աշխատանքը և հասարա-
կական պարտականությունները, խտրիլ
պահպանել աշխատանքի կարգապահու-
թյունը:

Հանրային դուքին անտնտեսորեն ու
անարտաքսով վերաբերվելու համար, ա-

ռանց հարգելի պատճառների աշխատանքի
դուրս չգալու, վատորակ աշխատանքի և
աշխատանքային կարգապահության ու
կանոնադրության այլ խախտումներ կատարելու
համար, վարչությունը մեղավորներին տույժի յետ յենթարկում ներգրծին
կարգի կանոնների համաձայն. արինակ՝ կրկին կատարել տալ վատորակ
կատարված աշխատանքն առանց աշխորե-
րը հաշվելու, նախադրուշացում, հանդի-
մանություն անել, պարսավանքի յենթար-
կել ընդհանուր ժողովում, բարձրացնել սե-
տախտակի, տուգանել մինչև հինգ աշխո-
րի չափով, փոխադրել ցածր աշխատան-
քի, ժառանգակալորտպես հեռացնել աշխա-
տանքից:

Այն ղեկավարում, յերբ դաստիարակե-
լու և պատժելու համար արտելի ձևով առած
բոլոր միջոցները չեն ներդրում,
վարչությունն ընդհանուր ժողովում ղնուծ
և արտելի անուղղելի անդամներին արտե-
լից վտարելու հարցը:

Վտարումը կատարվում և դրույթ

տնտեսական արտելի կանոնադրության
8-րդ կետում սահմանված կարգով:

18. Հանրային կուլանտեային և տե-
տական սեփականության ամեն մի հա-
փըջապակում, ղեկի արտելի գույքն ու ա-
նասունները և մեքենատրակտորային կա-
յանների մեքենաները ցույց տրվող ամեն
մի վնասարարական վերաբերմունք արտե-
լը դիտում և վորպես դավաճանություն՝
կուլտնտեսության ընդհանուր գործին և
սպեցիալ ժողովրդի թշնամիներին:

Կուլտնտեսային կարգերի հիմունքներն
այդպես հանցավոր կերպով խախտելու
համար մեղավոր անձինք, արտելի կող-
մից դատի յեն տրվում՝ բանվորադյուղա-
ցիական պետության որենքների ամբողջ
խստությամբ նրանց պատժելու համար:

VIII

ԱՐՏԵԼԻ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

19. Արտելի գործերը կառավարում և
արտելի անդամների ընդհանուր ժողովը,

խի ժողովների միջև ընկած ժամանակա-
միջոցում՝ ընդհանուր ժողովի ընարած
վարչությունը:

20. Ընդհանուր ժողովն արտելի կա-
ռավարման բարձրագույն օրգանն է:

Ընդհանուր ժողովը՝

ա) ընարում է արտելի նախագահ և
արտելի վարչություն, ինչպես և արտելի
վերստուգիչ հանձնաժողով, ընդ վերում
վերստուգիչ հանձնաժողովը հաստատվում
է խորհուրդների չընտանային գործադիր
կոմիտեյի կողմից:

բ) կատարում է նոր անդամների ըն-
դունելությունը և անգամանակի վտարումն
արտելի կողմից:

գ) հաստատում է տարեկան արտա-
դրական պլանը, մուտքի ա յիջի նախա-
հաշիվը, շինարարության պլանը, արտա-
դրանքի նորմաները և աշխատանքի գնա-
հատման աշխարհրով:

դ) հաստատում է մեքինատրակտորո-
յին կայանի հետ կնքվող պայմանագրերը:

յե) հաստատում է վարչության տա-
րեկան հաշվետվությունը՝ վերստուգիչ
հանձնաժողովի պարտադիր յեղրակացու-
թյան հետ միասին, ինչպես և վարչու-
թյան հաշվետվությանները գյուղատնտեսական
կարևորագույն կամպանիաների վերաբեր-
մամբ:

զ) հաստատում է գանադտն Ֆոնդերի
չափը և աշխորի համար տրվելիք մթերքի
առ դրամի քանակը:

ե) հաստատում է արտելի ներքին
կարգի կանոնները:

Կանոնադրության այս կետում թվարկ-
ված բոլոր հարցերի վերաբերմամբ արտե-
լի վարչության ընդունած վորոշումներն
անվավեր են առանց ընդհանուր ժողովի
հաստատման:

Ընդհանուր ժողովն արտելի անդամ-
ների ընդհանուր թվի առնվազն կեսը ներ-
կա լինելու գնադում օրինական է՝ բոլոր
հարցերը լուծելու համար, բացի արտելի
վարչության առ նախագահի ընտրության
վարչության:

Հարցից, արտելի կաղմից փտաբելու հարցից և զանազան ֆոնդերի չափին վերաբերող հարցից, վորոնք վորոշելու համար անհրաժեշտ և, վոր ընդհանուր ժողովում ներկա լինի անդամների ընդհանուր թվի առնվաղն յերկու յերրորդ մասը:

Ընդհանուր ժողովը վորոշումներ և ընդունում ձայների մեծամասնությամբ՝ բաց քվեարկությամբ:

21. Արտելի գործերը վարելու համար արտելի անդամների ընդհանուր ժողովը յերկու տարի ժամանակով ընտրում և վարչություն 5—9 հոգի կազմով, նայած արտելի մեծությանը:

Արտելի վարչությունն արտելի գործադիր որդանն և և արտելի անդամներ ընդհանուր ժողովի առաջ պատասխանատու յե արտելի աշխատանքի համար և պետության հանդեպ արտելի պարտավորությունների կատարման համար:

22. Արտելի և նրա բրիգադների աշխատանքի ամենուրեք զեկավարության,

ինչպես և վարչության վորոշումների կատարման ամենուրեք ստուգման համար արտելի ընդհանուր ժողովն ընտրում և արտելի նախագահ, վորը միևնույն ժամանակ հանդիսանում և վարչության նախագահը:

Նախագահը պարտավոր և վարչության նիստ դումարել ամսական առնվաղն յերկու անգամ՝ ընթացիկ գործերը քննարկելու և համապատասխան վորոշումներ ընդունելու համար:

Վարչությունը նախագահին ոգնելու համար վարչության անդամներից ընտրում և նախագահի անդակալ, նախագահի առաջադրությամբ:

Նախագահի անդակալն իր ամբողջ աշխատանքի մեջ յենթարկվում և նախագահի ցուցումներին:

23. Անասնապահական ֆերմաների բրիգադիրներին ու վարիչներին նշանակում և արտելի վարչությունը՝ առնվաղն յերկու տարի ժամանակով:

24. Հաշվառողական լիցենզիայի վարելու և գույքի հաշվառումը կատարելու համար, վարչությունն արտելի անդամներին ընտրում կամ վարձով հրավիրում և հաշվապահ, Հաշվապահը վարում և հաշվապահական լիցենզիայի ստանալու և հաշվարկումը ստանալու վաճառքի և ամբողջական յանձնարարում և արտելի վարչությունն առ նրա նախապահին:

Հաշվապահին վաճառքի իրավունք չի տրվում ինքնակամ տնտեսել արտելի միջոցները, արտելի տնտեսել և ծախսել բնամիջոցի ֆոնդերը: Այլ իրավունքները վարչություն և նախապահին: Արտելի ծախսի դրամական փաստաթղթերն արտելի տնտեսելու են, բայց հաշվապահին, նաև արտելի նախապահը կամ նրա տեղակալը:

25. Վերատուգելի հանձնարարական ստուգում և վարչություն տնտեսական - ֆինանսական ամբողջ գործունեությանը, ստուգում և լիցենզիայի առ ընտելիքը:

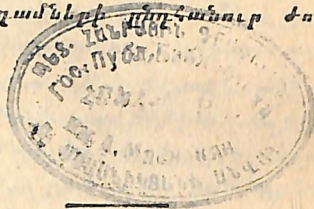
Վերատուգելի արտելի տնտեսելու կարգով մուտք արված են արտելում, արտելի պահպանվել և միջոցները ծախսելու՝ կանոնադրություններ նախատեսված կարգը, լիցենզիայի հաշվառություններ պահպանվում և արտելի գույքը, չկան արտելի արտելի գույքի և դրամական միջոցների հաշվառություններ առ վարչություն և, ինչպես և կատարում արտելի արտելի իր պարտավորությունները պետություն հանդես, ինչպես և վճարում իր պարտքերը և ինչպես և պահում իր տնտեսելիքներն արտելի պարտապահներին:

Դրան հետ միասին վերատուգելի հանձնարարական մասնագետներն ստուգում և արտելի բոլոր հաշիվներն իր անդամների հետ, յանքան և բնական լիցենզիայի, աշխարհի վրա ճիշտ գրանցման, աշխարհի հաշիվները ժամանակին չափանելու ամեն մի դեպք և արտելի առ նրա տնտեսելիքի չափանելի լիցենզիայի տնտեսելու պահպանում:

Վերատուգելի հանձնարարական վերատուգելի

զում և կատարում տարեկան 4 անգամ :
 Վերստուգիչ հանձնաժողովը վարչության
 կողմից ընդհանուր ժողովին ներկայացվող
 տարեկան հաշվետվության առթիվ տալիս
 և իր յեղրակացությունը, վորն ընդհա-
 նուր ժողովը լսում և վարչության հաշվե-
 տվությունից անմիջապես հետո : Վեր-
 ստուգման արձանագրությունը հաստատ-
 վում և ընդհանուր ժողովի կողմից :

Վերստուգիչ հանձնաժողովն իր գոր-
 ծունեության համար հաշվետու չի ար-
 տիլի անդամների ընդհանուր ժողովի ա-
 ռաջ :

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

	Եջ
1. Նպատակներն ու խնդիրները	5
2. Հողի մասին	7
3. Արտադրության միջոցների մասին	10
4. Արտելի և նրա վարչության գործունեյու- թյունը	15
5. Անդամության մասին	21
6. Արտելի միջոցները	24
7. Աշխատանքի կազմակերպումը, վարձատ- րումն ու կորդապահությունը	30
8. Արտելի գործերի կառավարումը	39

Խմբագրություն՝ Ա. Հախումյան, Ռ. Արայան
Տեղ. խմբագիր յնվ վերատ. սրբագրիչ՝ Պ. Սարգսյան
Սրբագրիչ՝ Ա. Հախումյան Դրավիտի լիազար յն Գ—70
Հրատ. 190 Տիրում 150.000 Գառվեր 292

Հանձնված է արտադրության փետրվարի 27-ին
Ստաբիլ Վան է տպագրելու փետրվարի 28-ին

Փետրվարի տպարան, Սերբվան

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԼԽԱՎՈՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳԼԽԱՎՈՐ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0204844

29.758

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ.

**ПРИМЕРНЫЙ УСТАВ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ
АРТЕЛИ**

Принятый вторым Всесоюзным съездом
колхозников - ударников и утвержденный
Советом Народных Комиссаров Союза
ССР и Центральным Комитетом ВКП (б)
17 февраля 1935 г.

Сельхозгиз

1935

Эривань